

**ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บขยะมูลฝอย
ของจังหวัดสงขลา**

**The strategy Participation of Local Government's Administrators towards
solid-waste Management : The case of Songkhla Province**

กานต์ รุ่งวัชรพงศ์

นักศึกษาระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บขยะมูลฝอยของจังหวัดสงขลา
ชื่อนักศึกษา	นายกานต์ รุ่งวัชรพงศ์
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัย	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. พยอม วงศ์สารศรี
ผู้เชี่ยวชาญ	นายจรรูวัตร วนาสันติพงศ์ นายสุทิน จันทสระโร
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

ในการวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาในนโยบายการจัดเก็บขยะมูลฝอยรวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการจัดเก็บขยะมูลฝอยของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา รวมถึงศึกษายุทธศาสตร์และการพัฒนายุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาในการบริหารจัดการการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่เหมาะสม

การศึกษาในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาและรวมถึงทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บขยะมูลฝอยมาทำการวิเคราะห์และใช้การสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) อย่างเจาะลึกโดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 42 ท่าน และได้แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่ม 1 คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและข้าราชการประจำ กลุ่มที่ 2 ผู้นำชุมชน ประชาชน ตัวแทนที่เกี่ยวข้องด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยและนำผลการศึกษามาวิเคราะห์และสรุปอภิปรายผลแบบเชิงพรรณนาโดยพบว่า

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาจะมีบทบาทการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมในนโยบายจัดเก็บขยะเมื่อผู้บริหารรับทราบปัญหาและรู้ถึงความต้องการของประชาชนในการให้แก้ไขปัญหาโดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายรวมถึงผู้บริหารที่เป็นศูนย์รวมอำนาจทางการเมืองจะเป็นผู้ประสานงานและเป็นผู้นำในการสร้างส่วนร่วมขององค์กร

2. ปัญหาอุปสรรคที่มีผลต่อการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาพบว่า มีปัญหาอุปสรรค 1. ในเรื่องจิตสำนึกของประชาชน 2. สถานที่หรือพื้นที่ในการก่อสร้างที่กำจัดขยะมูลฝอย 3. งบประมาณ 4. การเก็บค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะ 5. การประชาสัมพันธ์และรณรงค์

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาพบว่า 1. มีรูปแบบการมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา 2. รูปแบบการมีส่วนร่วมวางแผน 3. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย 4. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการรณรงค์ 5. รูปแบบการมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ

4. ยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาที่ใช้ในการบริหารจัดการขยะพบว่า มี 1. ยุทธศาสตร์ร่วมกันจัดการขยะมูลฝอย 2. ยุทธศาสตร์การจัดการที่มีระบบ 3. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแนวคิดวิถีชาวบ้าน 4. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแบบพึ่งพาตนเอง 5. ยุทธศาสตร์การดำเนินงานแต่เพียงฝ่ายเดียว

5. ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาในการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่เหมาะสมจากการศึกษาในเรื่องนี้ผู้ศึกษาได้ข้อสรุปสภาพปัญหาและทำการวิเคราะห์โดยวิธี Swot analysis และจัดทำตารางเปรียบเทียบความสัมพันธ์ Swot matrix และสรุปสังเคราะห์และเสนอตัวแบบใหม่ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาในเรื่องยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมทุกภาคสังคมในการจัดเก็บขยะมูลฝอยของจังหวัดสงขลาที่เหมาะสมคือ KEEP CITY CLEAN MODEL

Abstract

This dissertation is to study the strategy participation of local government's administrators in solid-waste management in Songkhla, a province in the southern part of Thailand. Objectives of this study are as following;

1. To study how the local government's administrators make decisions and involvement in solid-waste management policy.
2. To study problems and obstacles that affect on solid-waste management participation of local government's administrators
3. To study the participating methods of local government's administrators in solid-waste management in Songkhla province.
4. To study the strategies of local government's administrators in solid-waste management in Songkhla
5. To study the appropriate strategic methods local government's administrators in solid-waste management in Songkhla, a province.

Qualitative research methodology was used in this study by examining previous documents and researches in order to investigate, observe, and interview the key informants by using theory of solid-waste management, systematic theory, policy appointment theory, policy implementation, participating management theory, and participation strategy. The key informants were classified into 2 groups which are 1) local government's administrators and officers; 2) 42 public leaders and representatives in solid-waste management who inhabit in Songkhla province. The study was resulted as following;

1. Large local government's administrators mainly in big city are able to practically and systematically manage the problem of solid-waste with less leftover. The strategy of group solid-waste management that medium local government's administrators, which having well income supervision, being a core leader in managing solid-waste is contributed through out Songkhla province.

2. Local government's administrators take part of making decision to get involve and participate in solid-waste management policy when the solid-waste problem in the borough is brought up in order to obtain an acknowledgement of the administrators due to the need of resolution. The most important administrator, who formulates the policies, is being a chief

authorized person in creating a feeling of coordination and cooperation in the organization.

3. Main difficulties that affect local government's administrators in managing solid-waste are as following;

- 3.1 People mind-set
- 3.2 A place for constructing Solid-waste separation and abolition center
- 3.3 Budget
- 3.4 Waste elimination fees
- 3.5 Public relation and encouragement

4. Participation method of local government's administrators

- 4.1 Problem studying
- 4.2 Planning
- 4.3 Policy formulation
- 4.4 Public Relation
- 4.5 Leading

5. Strategies in solid-waste management of local government's administrators

5.1 Dividing people into small groups, which being lead by the local government's administrators, that having well income supervision, in order to manage solid-waste.

5.2 Management strategy: large local government's administrators in Songkhla understand the solid-waste initiated process and know how to manage it well.

5.3 Local living's way management strategy: the study found that small local government's administrators lack of solid-waste management budget.

5.4 Self reliance management is a must since most Songkhla local government's administrator lacks of budget support.

5.5 Songkhla local government's administrator works on solid-waste management by itself without a well public relation to encourage people in the area to acknowledge the policies, plan, and procedure in solid-waste management. Furthermore, the study also found that local leaders, on the other hand, well acknowledge news, policies, procedures and having a public relation to encourage people to manage the solid-waste within the area.

From the study, the difficulties in solid-waste management participation of local government's administrator were examined together with SWOT Analysis which was resulted in an introducing of Keep City Clean Model as a strategy of this dissertation.

KEEP CITY CLEAN MODEL

K = Knowledge	Y = Your Self
E = Expert	C = Change agent
E = Evaluation	L = Law
P = Participation	E = Environment
C = Cope	A = Activity
I = Institutionazation	N = Notation
T = TacTic	

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม และการพัฒนาประเทศที่ขาดจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้สภาวะแวดล้อมถูกทำลาย ทำให้เกิดมลภาวะเป็นพิษซึ่งจะส่งผลกระทบต่อมนุษย์ในโลกยุคปี 2000 จะมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นจำนวนมาก สังคมทั้งโลกอยู่ในกระแสสังคมบริโภคนิยม ขยะมูลฝอยที่เกิดจากมนุษย์จำนวน 6,000 ล้านคน จะมีปริมาณมากมายมหาศาลอันส่งผลให้เกิดปัญหามลภาวะเป็นพิษแก่สภาวะแวดล้อม เมื่อจำนวนประชากรโลกเพิ่มมากขึ้นการบริโภคทรัพยากรเพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ย่อมเพิ่มมากขึ้นจะทำให้เหลือซากสิ่งของที่ใช้แล้วเรียกว่า ขยะมูลฝอยซึ่งนับวันมีปริมาณมากจนไม่อาจเก็บได้หมดของเสียต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้นเป็นเหตุให้เกิดปัญหาคือ ขยะมูลฝอย ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์หลายประการ ที่สำคัญคือ การเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค ก่อให้เกิดความรำคาญ เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม เกิดความเสี่ยงกับสุขภาพเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่ขาดความสง่างาม

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 จนถึงฉบับที่ 9 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้เกิดการเติบโตและขยายตัวของชุมชนเมืองอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมในเวลาเดียวกันนั้นการขยายตัวของเมืองและเศรษฐกิจและสังคมก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในด้านสังคม เช่น ปัญหามลภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เกิดกับชุมชนเมือง

คือปัญหาขยะมูลฝอยในเมืองและในเขตที่อยู่อาศัย จากสถานการณ์ขยะในประเทศไทยพบว่า มีปริมาณขยะ 39,240 ตัน/วัน ซึ่งถ้าคิดโดยเฉลี่ยหนึ่งคนทิ้งขยะหนึ่งกิโลกรัม/คน/วัน(กรมควบคุมมลพิษ,2546) สถานการณ์ขยะในจังหวัดสงขลาสิ้นสุดปี2548 พบว่ามีปริมาณ 529.5ตัน/วัน(สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค16, 2548) และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งต้นทุนในการทำลายนั้นเท่ากับ 200 - 400 บาท/ตัน ซึ่งถ้าคิดเป็นงบประมาณในการกำจัดขยะจะเป็นเงินจำนวนมากหลายหมื่นล้านบาทต่อปี จะเห็นได้ว่างบประมาณในการกำจัดขยะที่ค่อนข้างสูง และขยะจำนวนนี้ หากนำมาคัดแยกอย่างถูกวิธีโดยประชาชนคัดแยกจากครัวเรือน ก็จะสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ถึงร้อยละ 40 จะทำให้รัฐประหยัดงบประมาณในการทำลายขยะลง และขยะที่เหลือที่ยังใช้ประโยชน์ได้สามารถจำหน่ายได้ตันละ 2,500 บาท (www.chumchonhai.or.th, 2005) ดังนั้น ภาระหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับภาระในการกำจัดแม้ภาระหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีกฎหมายรองรับในการจัดการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยแล้วนั้นแต่ก็ยังคงมีปัญหาในด้านความร่วมมือของประชาชน, งบประมาณทางการเงิน, นโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำจัดขยะมูลฝอย, การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ไม่ประสานงานกัน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ให้ความสำคัญกับปัญหาในการจัดเก็บขยะมูลฝอยเป็นนโยบายที่สำคัญเร่งด่วนในลำดับแรก ๆ แต่มักมองปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่สำคัญกว่า ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ (อดิศักดิ์ ทองไข่มุก, 2541 : 5) ดังนั้นหน่วยงานหลักที่จะดูแลแก้ไขปัญหามูลฝอยคือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาซึ่งประกอบด้วย 141 หน่วยการปกครอง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 หน่วย เทศบาล 22 หน่วย องค์การบริหารส่วนตำบล 118 หน่วยการปกครอง มีจำนวนประชากร (ธันวาคม 2547) จำนวน 1,308,906 คน มีครัวเรือน จำนวน 358,454 ครัวเรือน มีอาณาเขต 7,765,323 ตารางกิโลเมตร (กลุ่มงานข้อมูลและการสื่อสาร จังหวัดสงขลา, www.songkhla.go.th/index_thai.htm, 25/10/2005) จะเห็นได้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากขยะมูลฝอยที่มนุษย์สร้างขึ้นมาทำให้รัฐต้องรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาดังนั้นในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะมูลฝอยอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ต้องเข้าใจถึงกระบวนการเกิด กระบวนการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยเป็นอย่างดี ควรสร้างความร่วมมือกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดเก็บและกำจัดมูลฝอย นอกจากนี้ รูปแบบการจัดการองค์กรและการกำหนดนโยบายของผู้บริหารองค์กรส่วนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาถึงคณะผู้บริหาร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนด

นโยบายและการบริหารจัดการจัดเก็บขยะมูลฝอย ปัญหาอุปสรรคยุทธศาสตร์ในอดีต และปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมและรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยมุ่งศึกษาวิเคราะห์นโยบาย เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์และตัวแบบที่เหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องการจัดเก็บขยะมูลฝอยแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยแก้ไข ปัญหาขยะมูลฝอยในระยะยาว อีกทั้งยังเป็นการลดต้นทุนในการบริหารจัดการการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยเพื่อลดปัญหาของหน่วยงานรัฐอีกทางหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทในการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาในนโยบายการจัดเก็บขยะมูลฝอย
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการจัดเก็บขยะมูลฝอยของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาในการจัดเก็บขยะมูลฝอย
4. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาในการบริหารจัดการการจัดเก็บขยะมูลฝอย
5. เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาในการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่เหมาะสม

ขอบเขตการวิจัย

1 ขอบเขตเนื้อหา

ศึกษาการจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา โดยทำการศึกษาร่วมกันของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาโดยมุ่งวิเคราะห์ในด้านการจัดการขยะและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดทฤษฎีระบบ แนวคิดการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมผู้บริหารในการจัดเก็บขยะรวมถึงรูปแบบ และปัญหาอุปสรรค บทบาทในการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา รวมถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นและแสวงหายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในการมีส่วนร่วมในการจัดเก็บขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา

2 ขอบเขตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) คือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้าราชการผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย และบริหารจัดการ

ในการจัดเก็บขยะมูลฝอย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาและผู้นำชุมชน ประชาชนและตัวแทนที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 42 คน

3 ขอบเขตด้านพื้นที่และระยะเวลา

ในเขตพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสงขลา ในปี พศ. 2546-2549

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในขั้นต้นจะศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับเรื่องการจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ศึกษาเพื่อปูพื้นฐาน ขั้นตอนไปใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัย ตลอดจนการดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ดังนี้

1. การกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 1) เป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยเลือกจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงข้าราชการและผู้นำชุมชน ประชาชนในท้องถิ่น และตัวแทนที่เกี่ยวข้องจำนวน 42 ราย
- 2) การสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้วิจัยจัดให้มีการสนทนากลุ่มจำนวน 3 ครั้ง ครั้งละ 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้คำถามในการสัมภาษณ์โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ การสัมภาษณ์จะแบ่งคำถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 2 กลุ่ม

- 1.) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการจัดการขยะมูลฝอย
- 2.) ผู้นำชุมชน ประชาชน และตัวแทนที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บขยะมูลฝอยในจังหวัดสงขลา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยวางแผนกำหนดวันสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลดังกล่าวและดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 2 กลุ่มและจัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้เกี่ยวข้องการจัดเก็บขยะมูลฝอย และทำการบันทึกเทปและทำการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจนกว่าข้อมูลที่ได้จะเกิดการอิ่มตัว

4. การตรวจสอบความเชื่อถือของข้อมูล

ใช้วิธีการตรวจสอบความสำคัญข้อมูล (Data triangulation) และใช้การตรวจสอบข้อมูลจากระเบียบวิธีวิจัยที่ต่างกัน (Methodological triangulation)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยเปิดเทปที่บ้านทักไว้หลังสัมภาษณ์แล้วตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งหนึ่งแล้วนำมารวบรวมจัดหมวดหมู่ นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาสรุปหาใจความสำคัญโดยมีความหมายและแยกแยะข้อมูลที่มีความหมายเดียวกันอยู่ในแนวเรื่องเดียวกัน การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การจัดแฟ้ม (Establishing files) เป็นการแยกแยะและจัดหมวดหมู่ข้อมูลที่มีลักษณะเชิงบรรยายที่ได้จากการสัมภาษณ์
2. การลงรหัสข้อมูล (Coding the data) นำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสหมวดหมู่ของข้อมูลนำรหัสข้อมูลที่ได้ออกไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงกันของการลงรหัส
3. แยกประเภท จัดหมวดหมู่ของข้อมูล (Categorizing or grouping text units) โดยการนำรหัสข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่มารวบรวมจัดหมวดหมู่ แยกประเภท
4. สร้างหรือพัฒนาแนวเรื่อง (Developing themes) เมื่อได้ข้อมูลที่จัดประเภทและหมวดหมู่แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นแนวเรื่องต่อไป
5. แก้ไขโครงร่างและแนวเรื่อง (Refining emerging themes and proposition) ในขั้นตอนนี้ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analysis induction) โดยการนำเอาข้อมูลตีความสร้างเป็นแนวเรื่องตรวจสอบความน่าเชื่อถือของแนวเรื่องและแก้ไขให้ชัดเจนแล้วสรุปเป็นผลของการศึกษาวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดเก็บขยะของจังหวัดสงขลา เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อในการศึกษา และทำการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร หลักฐานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนำทฤษฎีมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาดังนี้ แนวคิดการจัดการขยะ ทฤษฎีระบบ ทฤษฎีการกำหนดนโยบายและนำนโยบายไปปฏิบัติ แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม แนวคิดยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วม และจัดทำแบบสัมภาษณ์ และรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) 2 กลุ่ม คือ คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นรวมถึงตัวแทนที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสงขลาในปี พ.ศ. 2546-2549 เพื่อนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการศึกษาผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากสามแหล่งคือจากเอกสารรายงานการศึกษา จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มจากคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ประชาชน และตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดเก็บขยะซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบและการวิเคราะห์ข้อมูล

และเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยจึงนำเสนอผลการศึกษาเป็น 5 ตอน ดังนี้

1. บทบาทในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในนโยบายการจัดเก็บขยะมูลฝอยจากการสัมภาษณ์เจาะลึกจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องพบว่า

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลามีความเห็นสอดคล้องกันเป็นจำนวนมากว่า บทบาท และการตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมในนโยบายการจัดเก็บขยะนั้น โดยในเรื่องการพิจารณาตัดสินใจเข้ามีส่วนร่วมในนโยบายการจัดเก็บขยะของท้องถิ่นนั้นจะมีปัจจัยในการพิจารณาตัดสินใจเพื่อการเข้ามามีบทบาทโดยการที่คณะผู้บริหารรับฟังปัญหาทราบถึงปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นในเรื่องปัญหาดังกล่าวและนำมาประมวลผลและตัดสินใจจัดทำนโยบายเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเองโดยคณะบริหารที่เป็นศูนย์รวมอำนาจเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการขับเคลื่อน โดยประสานความร่วมมือทุกฝ่ายในการกำหนดนโยบาย

2. ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการจัดเก็บขยะมูลฝอยของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา พบว่า

2.1 ปัญหาในเรื่องจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมต่อปัญหาขยะ

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดคือเรื่องจิตสำนึกในการทิ้งขยะของประชาชนในท้องถิ่น จากศึกษาพบได้ชัดเจนคือแทบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนในท้องถิ่นขาดจิตสำนึกในการจัดเก็บขยะ ในการรวบรวมและ การคัดแยกขยะมูลฝอย

2.2 ปัญหาและอุปสรรค ในเรื่องพื้นที่ที่จะทำที่โรงคัดแยกขยะและโรงกำจัดขยะมูลฝอย

จากการศึกษาพบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ที่มีพื้นที่ในการกำจัดขยะ เช่น เทศบาลนครหาดใหญ่ อบจ.สงขลา และท้องถิ่น ขนาดเล็ก มีปัญหาอุปสรรคในเรื่องสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยในแบบฝังกลบและการกำจัดแบบเตาเผาขยะขนาดใหญ่ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลามีนโยบายจัดเก็บและจัดการขยะขนาดใหญ่แบบรวมศูนย์ คือ มีนโยบายสร้างโรงกำจัดขยะขนาดใหญ่ มูลค่าหลายล้านบาท โดยมีแนวคิดจัดสร้างศูนย์กำจัดเตาเผาขนาดใหญ่ เนื้อที่ประมาณ 200-300 ไร่ และมีสถานีย่อย 4 สถานี โดยแบ่งจังหวัดสงขลาออกเป็น 4 โซน เพื่อตั้งสถานีย่อยในการเก็บรวบรวมและคัดแยก ก่อนนำมาทิ้งที่ศูนย์กำจัดขนาดใหญ่ ขณะนี้ (2549) อยู่ในขั้นตอนการศึกษาตั้งงบประมาณ 10 ล้านบาท แต่จากการสำรวจยังเสี่ยงในพื้นที่ที่จะก่อสร้างพบว่า ประชาชนต่อต้าน และเทศบาลนครหาดใหญ่พบว่า สถานที่ทิ้งขยะบริเวณเขตเทศบาลควนลัง เนื้อที่ 135 ไร่ กำลังจะเต็มภายในอนาคตที่จะถึงคาดว่าไม่เกิน 5 ปี และเทศบาลนครหาดใหญ่ ได้ทำการจัดซื้อที่ดินเตรียมการไว้ที่ทุ่งขมิ้น และมีแผนจะดำเนินการทำที่จัดทิ้งขยะมูลฝอยโดยวิธีฝังกลบ

แต่ได้รับการต่อต้านจากประชาชนในท้องถิ่น และเทศบาลนครหาดใหญ่ได้ศึกษาโครงการจัดทำสถานที่กำจัดขยะใหญ่โดยใช้เตาเผาขยะขนาดใหญ่ ขณะนี้ (2549) อยู่ในขั้นตอนการศึกษา

2.3 ปัญหาและอุปสรรคเรื่องงบประมาณในการจัดการการเก็บขยะมูลฝอย จากการศึกษาพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดเล็กมีปัญหาในเรื่องงบประมาณในการจัดการ

2.4 ปัญหาและอุปสรรคเรื่องการเก็บค่าธรรมเนียมขยะ จากการศึกษาพบว่ามีบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการเก็บค่าธรรมเนียมขยะ

2.5 ปัญหาและอุปสรรคเรื่องการรณรงค์และประชาสัมพันธ์แก่ประชาชน จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนยังไม่ทราบถึงแผนงานและการบริหารจัดการการเก็บขยะของท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่

3. รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ในการจัดเก็บขยะมูลฝอย

3.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา

จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาก่อนจะกำหนดเป็นนโยบายและนำไปปฏิบัติเพื่อศึกษาถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยร่วมกันศึกษาและสาเหตุของปัญหาร่วมทำงานทั้งองค์กร

3.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมวางแผน

จากการศึกษาพบว่า คณะผู้บริหารมีส่วนร่วมกับข้าราชการประจำในการวางแผนจัดทำนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยส่วนใหญ่ คณะผู้บริหารจะเป็นผู้มีส่วนสำคัญการกำหนดนโยบาย ข้าราชการประจำจะเป็นผู้สนับสนุนการวางแผนและให้ข้อมูลด้านระเบียบปฏิบัติและดำเนินการตามระเบียบราชการและพบว่าบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนหรือผู้นำชุมชนมีส่วนสำคัญมากในการมีส่วนร่วมวางแผนเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะแก่ท้องถิ่น

3.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการและนโยบาย

จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมีความเห็นสอดคล้องกันและมีรูปแบบการมีส่วนร่วมเรื่องกำหนดโครงการและนโยบายคล้ายกันมีกระบวนการทำงานไม่แตกต่างกันในเรื่องนี้ในการจัดทำนโยบายนั้น คณะผู้บริหารจะประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของท้องถิ่น มาทำงานร่วมกันโดยการกำหนดนโยบายนั้นจะทำให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นโดยเป็นเรื่องที่คณะผู้บริหารท้องถิ่นจะให้ความสำคัญสูงที่สุดในการกำหนดนโยบายสำหรับท้องถิ่น

3.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการรณรงค์

จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้นำชุมชน

3.5. รูปแบบการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ

จากการศึกษาพบว่าคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในรูปแบบการเป็นผู้นำคณะผู้บริหารที่เป็นศูนย์รวมอำนาจจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประสานงานการกำหนดทิศทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้บริหารจะเป็นผู้กำหนดและเลือกที่จะใช้นโยบายใดและเป็นความร่วมมือกันเองระหว่างผู้บริหารท้องถิ่นในการร่วมกันทั้งขะยะโดยมีการรวมกลุ่มกันโดยมีผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดเก็บรายได้ที่ดี เป็นแกนนำ ในการทั้งขะยะร่วมกันเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ

4. ยุทธศาสตร์การจัดเก็บขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาจากความคิดเห็นคณะผู้บริหารและประชาชนและผู้นำชุมชนและตัวแทนที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า รายงานการวิจัยที่ผ่านมาของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 16 และได้ลงภาคสนามทำการสัมภาษณ์ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ประชาชน และตัวแทนที่เกี่ยวข้องจากการศึกษาค้นพบยุทธศาสตร์การบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มีการบริหารงานจัดเก็บขยะได้ค่อนข้างดี โดยมีระบบการจัดเก็บขยะและกำจัดอยู่ในมาตรฐานที่กรมมลพิษและสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 16 กำหนดโดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บเพียงพอและสถานที่ที่ใช้ในการกำจัดอย่างพอเพียง(รายงานสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 16)จากการศึกษาวิจัยพบว่ายุทธศาสตร์การจัดการขยะของ อปท. สงขลานั้นจะมีการรวมกลุ่มกันประมาณ 5-6 แห่ง โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีฐานะปานกลางขึ้นไป หรือที่มีฐานะดีเป็นแกนกลางในการดำเนินการร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในพื้นที่รอบด้านใกล้เคียงเพื่อดำเนินการจัดการขยะร่วมกันโดยมีความร่วมมือด้านการจัดเก็บด้านการกำจัดใช้สถานที่เดียวกัน

ยุทธศาสตร์การบริหารของ อปท. ขนาดเล็กและขนาดกลางจากการศึกษาพบว่าคณะผู้บริหารขนาดกลางที่มีลักษณะสังคมเมืองและชนบทกึ่งเมืองที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาขยะค่อนข้างมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการขยะอย่างเป็นระบบโดยมีการจัดการที่ต้นกำเนิดของการเกิดขยะและค่อนข้างให้ความสำคัญต่อนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมในเรื่องขยะมูลฝอยแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กค่อนข้างขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

จากการศึกษา ยังพบต่อไปว่าใน อปท. ขนาดเล็กที่มีลักษณะชุมชนรูปแบบชนบทที่ยังมีความต้องการโครงสร้างขั้นพื้นฐานและได้รับผลกระทบปัญหาขยะไม่มากรูปแบบการดำเนินนโยบายของท้องถิ่นขนาดเล็กให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมากกว่านโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเรื่องขยะโดยมีวิธีการแก้ปัญหาโดยมีหลักปฏิบัติปฏิบัติในลักษณะของวิถีชาวบ้าน

ข้อค้นพบที่สำคัญอีกประการหนึ่งพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่คือไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณหรือได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นต้องดำเนินการโดยงบประมาณการจัดเก็บในท้องถิ่นเอง

ในเรื่องความเห็นของประชาชน ผู้นำชุมชนและตัวแทนที่เกี่ยวข้องนั้นมีข้อค้นพบว่าประชาชนบางส่วนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องยุทธศาสตร์การจัดเก็บขยะมูลฝอยในสัดส่วนที่น้อยที่จะทราบถึงแผนงานและนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ดำเนินการ แต่ในระดับผู้นำชุมชนและตัวแทนที่เกี่ยวข้องค่อนข้างจะทราบถึงแผนงานและนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างมาก

5. พัฒนาศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาในการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่เหมาะสม

จากการศึกษาข้อมูลในเอกสารในส่วนการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และรายงานผลการวิจัยที่ผ่านมา และจากการสังเกตและสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูล จำนวน 42 คน ผู้ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาที่นำไปสู่การวางแผนกลยุทธ์เพื่อนำเสนอรูปแบบ Model ใหม่ที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา มีดังนี้ วิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis นำไปสู่ New Model เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ที่เหมาะสม โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์สภาพปัญหาขยะมูลฝอยจากสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยจะวิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมทั่วไปในสังคมและสภาพแวดล้อมทั่วไปในท้องถิ่น (ด้านยุทธศาสตร์ความร่วมมือของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บขยะ) โดยในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั่วไปนั้นจะนำหลัก pest analysis เป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ (ปกรณ์ ปรียากร, 2543) ผู้ศึกษาได้ทำการสังเคราะห์และขอเสนอรูปแบบยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บขยะของจังหวัดสงขลาในรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมเพื่อเสนอเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา KEEP CITY CLEAN MODEL

แผนภาพ KEEP CITY CLEAN MODEL

ความหมายของคำใน MODEL

K = Knowledge	Y = Your Self
E = Expert	C = Change agent
E = Evaluation	L = Law
P = Paticipation	E = Environment
C = Cope	A = Activity
I = Institutionazation	N = Notation
T = TacTic	

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ:

1. ผลการศึกษาข้อมูลจากด้านบทบาทในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในนโยบายการจัดเก็บขยะมูลฝอย
ผลสรุปว่า

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันในเรื่องการตัดสินใจที่จะเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายให้แก่ท้องถิ่นคือเมื่อผู้บริหารทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในปัญหาดังกล่าวจึงจะตัดสินใจเข้ามามีบทบาทและเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยผู้บริหารผู้เป็นจุดรวมศูนย์อำนาจ จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน

2. ผลการศึกษาข้อมูล จากปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการจัดเก็บขยะมูลฝอยของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา **ผลสรุปว่า**

2.1 ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือ แทบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาในเรื่องจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่นในการคัดแยกขยะและรวบรวมขยะ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประสบปัญหาอย่างมากในการทำงาน

2.2 ปัญหาอุปสรรคในเรื่องสถานที่ที่จะทำการกำจัดขยะซึ่งพบว่าส่วนใหญ่ประชาชนจะต่อต้าน

2.3 ปัญหาอุปสรรคโดยส่วนใหญ่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กมักจะมีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องงบประมาณในการทำงาน

2.4 ปัญหาอุปสรรคในเรื่องการเก็บค่าธรรมเนียมเก็บขยะ

2.5 ปัญหาอุปสรรคในเรื่องการประชาสัมพันธ์และการรณรงค์การศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงแผนงานและการรณรงค์การคัดแยกการจัดเก็บขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ผลการศึกษาข้อมูลด้านรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาในการจัดเก็บขยะมูลฝอย **มีรูปแบบที่สามารถสรุปได้ดังนี้**

- 3.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา
- 3.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมวางแผน
- 3.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย
- 3.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการรณรงค์
- 3.5 รูปแบบการมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ

4. ผลการศึกษาในด้านยุทธศาสตร์การจัดเก็บขยะมูลฝอยของจังหวัดสงขลา **มีผลสรุปดังนี้**

4.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่จะมียุทธศาสตร์การรวมกลุ่มการจัดการขยะเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 5-6 แห่ง

4.2 ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ ผู้บริหารค่อนข้างเข้าใจระบบการจัดการขยะ

4.3 ยุทธศาสตร์การบริหารแบบวิถีชาวบ้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กพบว่าขาดงบประมาณในการจัดการขยะและจะดำเนินนโยบายในลักษณะวิถีชาวบ้าน

4.4 ยุทธศาสตร์การบริหารแบบพึ่งพาตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากหน่วยงานใดบริหารแบบพึ่งตนเอง

4.5 ประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนมากไม่ทราบในเรื่องนโยบายและยุทธศาสตร์ท้องถิ่นและมีความเห็นตรงกันว่าไม่ได้มีข่าวสารการรณรงค์การจัดเก็บขยะแต่พบว่าระดับผู้นำชุมชน รู้ข่าวสารและยุทธศาสตร์การดำเนินงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่

5.พัฒนายุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาในการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่เหมาะสมมีผลสรุปดังนี้

ผู้ศึกษาได้เสนอ KEEP CITY CLEAN MODEL เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนของสังคมในจังหวัดสงขลา

ข้อเสนอแนะแบ่งเป็น 2 ตอน

1.ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ควรเป็นแกนนำและเป็นเจ้าภาพในการประสานแผนในการจัดการการจัดเก็บขยะมูลฝอยกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลา และเป็นฝ่ายสนับสนุนในเรื่องของยุทธศาสตร์นโยบาย แผนงาน และงบประมาณตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้อุปกรณ์ และบุคลากรไปในแนวทางเดียวกัน โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและปัญหาของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา โดยอำนาจในการบริหารงานยังคงเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่เดิม แต่จะมีแผนการจัดเก็บร่วมกันทั้งจังหวัด ในรูปแบบและทิศทางที่สอดคล้องกัน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ควรสนับสนุนนโยบายการประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจริงจัง โดยมีแนวคิดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาเป็นเสมือนองค์กรแห่งการส่งเสริมความรู้ในเรื่องขยะมูลฝอยในเรื่องวิทยาการ และการจัดเก็บขยะมูลฝอย

3. องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ควรจัดตั้งเครือข่ายจัดการขยะในทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับชุมชน หมู่บ้าน องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เพื่อเป็นเครือข่ายในการสร้างส่วนร่วม โดยองค์กร

บริหารส่วนจังหวัดสงขลา ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเจ้าภาพในการประสานงาน และสนับสนุนงบประมาณ แผนงาน และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้อย่างจริงจัง เพื่อสนับสนุนแนวคิด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในการสร้างส่วนร่วม ให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดเก็บขยะและมีกิจกรรม และเข้าใจถึงกระบวนการเกิดขยะ ให้มากที่สุดและสม่ำเสมอที่สุด

4. องค์กรบริหารส่วนจังหวัดสงขลาควรร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาอื่น ๆ ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ในการจัดการ รวมถึงจัดสร้างโรงกำจัดขยะขนาดใหญ่ที่ใช้การกำจัดโดยวิธีการเผาขยะร่วมกันทั้งจังหวัด ซึ่งเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการกำจัดโดยเร็ว

5. คณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา ควรร่วมกันแสดงถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดเก็บขยะก่อนโดยเร็ว ก่อนจะนำไปสู่แนวคิด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา คือองค์กรแห่งการส่งเสริมความรู้ในเรื่องขยะ การแก้ไขปัญหาเรื่องขยะ

6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลาควรร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ควรออกกฎหมายท้องถิ่นในเรื่องภาษีการจัดเก็บขยะ ใช้เก็บเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่บริเวณพรมแดนเมื่อผ่านเข้าออก เพื่อนำมาเป็นงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งจังหวัด

2. ข้อเสนอแนะที่ใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสงขลา และประชาชน และผู้นำชุมชน และตัวแทนที่เกี่ยวข้อง ที่ในการวิจัยครั้งนี้เรียกว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในแง่มุมที่แตกต่างไปจากการศึกษาในครั้งนี้

2. ควรมีการศึกษาแยกกระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กอย่างชัดเจน

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสงขลา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอื่นๆ

4. ควรนำผลการศึกษาในครั้งนี้ ในเรื่องยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บขยะของจังหวัดสงขลา มาศึกษาต่อเนือง เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบต่อไป

5. ควรมีการนำ KEEP CITY CLEAN MODEL ในเรื่องยุทธศาสตร์ในการจัดเก็บขยะของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บขยะมูลฝอยของจังหวัดสงขลาที่เหมาะสมมาศึกษาเปรียบเทียบกับยุทธศาสตร์การจัดเก็บขยะแบบเดิม เพื่อพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2546). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : กรมควบคุมมลพิษ.
- โกวิท พวงงาม. (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. (2540). นโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- จำรูญ ยาสมุทร. (2535). อนามัยสิ่งแวดล้อมเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย. เชียงใหม่: ธนบรรณการพิมพ์.
- ชินรัตน์ สมสืบ. (2539). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย.
- ดวงกมล ชนมน์ส. (2534). การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้บริหารเทศบาลเมืองต่อการบริหารจัดการมูลฝอย. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เทศบาลนครหาดใหญ่, กองอนามัยและสิ่งแวดล้อม, 2546. "แผนงานรักษาความสะอาดเทศบาลนครหาดใหญ่". สงขลา. (สำเนา).
- ธเรศ ศรีสถิต. (2541). เทคนิคการจัดการมูลฝอยชุมชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานความสะอาด. กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม.
- ปกรณ์ ปรียากร. (2543). การวางแผนกลยุทธ์: แนวคิดและแนวทางประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พฤทธิสถาน ชูพล, มรว (2547). ระบบการเมือง : ความรู้เบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2548). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร. โครงการส่งเสริมตำราวิชาการและเอกสารบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วรเดช จันทรศร. (2540). การนำนโยบายไปปฏิบัติ : ตัวแบบและคุณค่า กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 (2549). รายงานติดตามตรวจสอบสถานที่บำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 16 สงขลา
- อุทัย เลาหิวีเชียร. (2542). รัฐประศาสนศาสตร์ : ลักษณะวิชาและมิติต่าง ๆ . กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.